

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clara Et Praeclara Methodus Parandæ Eloquentiæ,
Secundùm Doctrinam & Præcepta Cypriani Soarii è
Societate Jesu, Ad Captum Et Praxim Faciliorem
Accommodata**

Worpitz, Georg

Coloniæ Agrippinæ, 1700

§. V. De Epicheremate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68908](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68908)

latio Eloquentiæ, plura facta pro antecedenti ponunt in exemplo: hoc enim est facere inductionem perfectam. Ex dictis collige rectè dictas argumentationes inter se distingui: enthymema enim differt à syllogismo, quia hic tribus constat partibus, enthymema duabus. Inductio & pluribus constare potest quàm tribus, & præterea non habet ullam propositionem genericam & universalem, quam tanquam medium terminum distribuatur & applicet aliis, quod tamen habere necesse est syllogismum. Exemplum autem, licet duabus constet partibus sicut enthymema, non tamen procedit ab universali & generica re, sed à particulari ad particularem, quod enthymema non facit: in quo expressè vel occultè (saltem in parte illà quæ in mente reservatur) invenire est universalem in antecedenti.

§. V. De Epicheremate.

Epicherema est argumentationis quædam umbra, aut, ut plus ei tribuam, simulacrum, imago, & species. refert enim, & repræsentat in se argumentum, re ipsa verò argumentatio non est: quia expressè non admittit particulam, ergo, igitur illativam, sicut admittunt quatuor præcedentes: si enim ei apponatur talis particula, transibit in aliquam ex præcedentibus. Unde Græci omnem argumentationem epicherema vocant, quia quælibet dictarum argumentum in se continet. Cicero autem solùm syllogismum sic vocat: quia plerumque & facile

cilè syllogismus tam perfectus, quàm imperfectus ex eo confici potest, quod reliquæ partes in eo lateant v. g. sine causa dominum servus accuset? in hac propositione continentur hæ tres: nullus servus debet suum Dominum sine causa accusare; hic medicus est servus Deiotari, & nullam habet causam; ergo non debet Dominum suum accusare. Omitte unam ex præmissis, & habebis syllogismum imperfectum, seu enthymema. Idem iudicium esto de sequentibus: nobilis adolescens nugæ tractet palam? Sodalis Marianus tot mensibus non confiteatur? tu mihi lavas pedes? Judas, osculo filium hominis tradis? Ex quo liquet, quod epicherema sit *virtualis syllogismus*, non tamen formalis, id est: *virtute æquivalet syllogismo*, formam tamen & modum syllogismi expressum non habet: quia non admittit particulas illativas, quæ sunt signa argumentationis formatæ. Unde epicherema se habet sicut aureus in valore ad tres Rhenenses, enthymema autem sicut duo imperiales, ad eosdem. Sicut autem aureus non est tres floreni in forma & in specie, sed solum in valore; ita nec epicherema est formalis syllogismus, sed virtualis & virtute æquivalens. *Ex his collige cur enthymema sit distinctus & specialis modus à syllogismo*, licet in duabus propositionibus idem contineat, quod syllogismus; non sit autem epicherema, quod etiam idem continet, quod syllogismus? non enim continet idem cum il-

illatione expressa & formali, sicut enthymema, sed tacitâ, implicitâ & occulta, unde non habet formam argumentationis, sicut enthymema. Idem dicendum de inductione & exemplo, quæ extra orationem admittunt ergo, igitur; licet in oratione occultetur, nè philosopho similis videatur Orator in argumentando: hoc ideo addendum erat, ne plures quàm quatuor argumentationis species admittere sit opus. Qua ex causa etiam sorites & dilemma ad aliquam ex primis quatuor revocanda erunt.

§. VI. De Sorite.

Soriten vocamus accumulationem plurimum argumentorum concatenatorum, seu rationum à se invicem descendentium, & dependentium, donec aliquid ex iis tandem inferatur: indè acervalis, id est, cumulus dicitur; quia quod per plures syllogismos probandum esset, hoc breviter colligitur in unum, & per modum unius ad antecedens refertur, sicut plura similia in Inductione. Differt autem ab Inductione, quia Inductio in antecedenti vult plura sibi similia; sorites autem habet dissimilia, & diversa; deinde inductio nec quidè implicitè seu occultè habet materiã universalem & genericam, sed tantùm particularè; at sorites illam habet saltèm occultè & implicitè, sicut enthymema. Unde non est specialis & distinctus modus argumentandi ab enthymemate, sed eò revocari potest, quia ha-

bet formam illius & modum concludendi, nam omnes rationes sunt per modum unius antecedentis, & ad unam solùm conclusionem deferriunt. Unde sicut enthymema includit & involvit syllogismum, & ex eo fieri potest, sic etiam ex sorite, plures tamē quam unus. Exemplum sorite sit hoc: qui fit religiosus, relinquit sæculū; qui relinquit sæculum, vitat plurimas occasiones peccādi; qui vitat plurimas occasiones peccandi, non facile peccat graviter; qui non facile peccat graviter, habet majorem suæ salutis spem, quàm alius, qui sæpe peccat, ergo qui fit religiosus, habet majorem salutis spem, quàm alius. Hinc sequentes fiunt syllogismi. Qui fit religiosus majorem habet salutis suæ spem quàm alius qui non fit, sed tu fis religiosus, ergo majorem habes tuæ salutis spem, quàm alius, qui non fit. Maj. probatur, qui fit religiosus relinquit sæculum; sed qui relinquit sæculum, majorē habet salutis suæ spem, quàm qui non relinquit, ergo tu majorem salutis tuæ spem habes, quàm alius. Major est certa. Minor probatur. Qui relinquit sæculū, vitat plurimas peccādi occasiones, sed qui evitat plurimas peccandi occasiones, habet majorem salutis suæ spem; ergo qui relinquit sæculum, habet majorem suæ salutis spem. Maj. est certa. Minor probanda. Qui vitat occasiones plurimas peccādi, nō facile peccat graviter; sed qui nō facile peccat graviter, habet majorē salutis suæ spem, quàm alius, qui peccat: ergo qui evitat plurimas occasio-
nes

nes peccandi, habet majorem suæ salutis spem, quàm alius. Vide quod ratiocinationes includantur & implicentur in sorite, *explicitè* tamen formam enthymematis præsefert. Sorite usus est Themistoclis filius apud Plutarchum, quando, ut se Atheniensibus imperare ostenderet, sic argumentatus est. Quidquid mihi placet, placet & matri; quidquid matri placet, & Themistocli; quidquid Themistocli, placet & populo Atheniensi; ergo quidquid mihi placet, placet populo Atheniensi. Aristoteles & Phys. animam esse immortalem sic probat: anima seipsam movet: quod autem seipsum movet, principium motûs est, quod autem principium motûs est, natum non est, quod natum non est, etiam non moritur; anima igitur nō moritur. Seneca epist. 86. qui prudens est, & temperans est, qui temperans est, & constans est, qui constans est, & imperturbatus est; sine tristitia est, qui sine tristitia est, beatus est. Ergo prudens beatus est, & prupentia ad beatam vitam satis est. Hyparchia Crateris Cynici uxor sic Theodoro illusit: potest Hyparchia præstare, quod honestum est, annuente Theodoro, subjicit illa; quidquid est justum, est honestum; quo iterum concesso, ait: quod non injustum, hoc justum est; cū & hoc concederet, subdit: quod faciens Theodorus non dicetur injustè agere, id si faciat Hyparchia, non dicetur injustè agere; & cū hoc admisisset, subsumit: sed Theodorus seipsum percutiens non dicetur injustè agere; igitur

nec Hyparchia, si idem fecerit. Hoc captus Theodorus, & ab aliena muliercula pugnis dignus, convictus est. Indè patet intervenire sæpe fallaciam, nec omnia concedenda, sed cautè examinanda: falsum sanè est illud, quod licet. Theodoro justè facere, id etiam alteri licere: potest enim Theodorus domū, & res suas incèdere aut dono dare; cū uxore sua liberos procreare, quod alteri non licet. Similis dolus latet in illo: qui bene bibit, bene dormit: qui bene dormit, non peccat; qui nō peccat, est sanctus; qui est sanctus, venit ad cælum: ergo qui bene bibit, venit ad cælū. Falsū est illud simpliciter prolatum, qui non peccat est sanctus; potuit enim antea peccasse; esto jam non peccet, unde distingui debet: qui nunquam peccat est sanctus, Con, qui jam non peccat, sed prius peccavit N. peccavit autem dum biberet cum excessu. Captiosum est illud: bibliopola multos libros habet, & eos sæpe volvit; qui autem libros sæpè volvit, multūm studet; qui multūm studet, fit doctus, ergo bibliopola evadit doctus, error est in secunda propositione.

§. VII. De Dilemmate.

Dilemma est duorum contrariorum assumptio, quorum quodcunque admiseris, impinges & offendes: unde aliter cornutus syllogismus dicitur, eò quod utraque parte contrariorum feriat, & impetat, velut animal cornutum: v.g. vel vis evadere doctus, vel nō

VIS